

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa”

COM(2011) 571 final

(2012/C 181/29)

Esittelijä: **Siobhán EGAN**

Euroopan komissio päätti 20. syyskuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle: Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa

COM(2011) 571 final.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 14. maaliskuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 28.–29. maaliskuuta 2012 pitämässään 479. täysistunnossa (maaliskuun 28. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 146 ääntä puolesta ja 5 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komission 2020-strategian sekä ”resurssitehokas Eurooppa” -lippulaivahankkeen tavoitteena on tehdä EU:n talouksista yhä elinvoimaisempia ja kestävämpiä hyödyntämällä kaikkia luonnonvaroja paljon nykyistä tehokkaammin. Komitea on aiemmin todennut kannattavansa lippulaivahanketta ja pitää komission nyt esittämää entistä yksityiskohtaisempaa ”etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa” tervetulleena. Etenemissuunnitelmassa asetetaan muutosprosessille välitavoitteet ja määritellään puitteet toimintalinjoille, joita prosessin käynnistämiseksi tarvitaan.

1.2 ETSK kehottaa kaikkia toimielimiä, Euroopan johtohenkilöitä, eurooppalaisia yrityksiä ja työmarkkinaosapuolia sekä koko eurooppalaista yhteiskuntaa liittymään yhteen laajapohjaiseksi poliittiseksi ja yhteiskunnalliseksi liikkeeksi tukemaan tarvittavaa suurta muutosta ja käyttämään etenemissuunnitelman tarjoamia puitteita edistyksen ohjaamiseksi ja havainnoimiseksi.

1.3 ETSK kehottaa perustamaan vahvan, korkean tason koordinoitijärjestelmän komissioon ja kaikkiin jäsenvaltioihin, jotta etenemissuunnitelmassa ehdotettujen toimenpiteiden toteuttamisen edistymistä voidaan valvoa ja kannustaa.

1.4 Jäsenvaltioita ETSK kehottaa laatimaan luonnonvarojen tehokkaaseen käyttöön tähtäivät kattavat strategiat, joihin sisältyy verouudistuksia sekä vääristävien tukien poistaminen, tuotestandardien vahva sääntely ja yleissivistävään koulutukseen ja taitojen kehittämiseen tähtäviä ohjelmia. Alue- ja paikallishallinnon, yritysmaailman, työmarkkinaosapuolten sekä kuluttaja- ja muiden järjestöjen ja kansalaisten on pystyttävä osallistumaan strategioihin täysipainoisesti. Strategioihin tulisi sisällyttää aktiivisia poliittisia toimia, joilla varmistetaan sosiaalisesti oikeudenmukainen muutosprosessi, mukaan lukien työntekijöiden koulutus ja osallistuminen muutettaessa yrityksiä resurssitehokkaiksi.

1.5 Euroopan tasolla ETSK tukee kaikkia etenemissuunnitelmassa ehdotettuja toimia ja kehottaa kiinnittämään erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin:

- On kehitettävä nopeasti soveliaita indikaattoreita, mukaan lukien etenemissuunnitelmassa suositeltu yleinen indikaattori jäsenvaltioiden talouksien resurssitehokkuuden tason mittaamiseksi, ”bkt:tä pidemmälle menevä” mittaustapa taloudellisen hyvinvoinnin selvittämiseksi, sekä muita sektorikohtaisempia toimia.
- On luotava tehokas järjestelmä, jolla resurssitehokkuus asetetaan korkealle sijalle sekä vuotuisia kansallisia uudistusohjelmia koskeissa raporteissa että komission ja vertaisjäsenvaltioiden tarkastellessa niitä Eurooppa 2020 -strategiaa varten kehitteillä olevan EU:n ohjausprosessin yhteydessä.
- EU:n yleisen kestävän kehityksen strategia tulisi tarkistaa ja saattaa ajantasalle kesäkuussa 2012 pidettävän Rion ympäristökokouksen jälkeen niin, että painotetaan luonnonvarojen käytön tehokkuutta ja sen suhdetta muihin kestävyys-tavoitteisiin.
- Olisi tehtävä yksityiskohtainen analyysi resurssitehokkuuden ja ympäristötavoitteiden välisestä vuorovaikutuksesta seitsemän ympäristöohjelman tapaan.
- Tulisi luoda koordinoitijärjestelmä, jolla varmistetaan, että edistys jatkuu kaikissa niissä komission yksilöimissä 20 eri aloitteessa, joiden on määrä edistää resurssitehokkuutta, samoin kuin muissa, mahdollisesti myöhemmin luetteloon liittämissä aloitteissa.
- Resurssitehokkuutta koskevat tavoitteet tulisi sisällyttää kaikkiin EU:n varainkäyttöohjelmia ja julkisia hankintoja koskeviin kriteereihin.

— Kansalaisyhteiskunnan on osallistuttava täysipainoisesti edistymisen säännölliseen seurantaan ja tarkkailuun.

1.6 ETSK aikoo täysimittaisesti tehdä oman osuutensa sitouttaakseen sidosryhmät prosessiin ja valvottaessa edistystä tässä tärkeässä kysymyksessä, ja tekee tässä mielellään yhteistyötä muiden toimielinten kanssa.

2. Tausta

2.1 Tammikuussa 2011 komissio julkisti ”Resurssitehokas Eurooppa” -aloitteen yhtenä Eurooppa 2020 -strategian muodostavasta seitsemästä lippulaivahankkeesta.⁽¹⁾ Sen oli määrä käynnistää perusteellinen muutoksen tavassa, jolla aineellisia resursseja käytetään Euroopan talouden kaikilla osa-alueilla, sekä irrottaa taloudellinen hyvinvointi resurssien kulutuksesta.

2.2 ”Resurssitehokas Eurooppa” -lippulaivahanketta koskevassa aiemmassa lausunnossaan ETSK piti tervetulleina resurssitehokkuutta koskevan strategian yleistavoitteita ja kehotti sisällyttämään sen EU:n yleisen kestävä kehitystä koskevan strategian tarkistettuun ja ajanmukaistettuun versioon.⁽²⁾ ETSK kehotti komissiota esittämään yksityiskohtaisempaa tietoa seurattessaan eri alojen yksittäisiä aloitteita ja etenemissuunnitelmaa.

2.3 Vuoden 2011 aikana komissio käynnisti joukon erillisiä aloitteita⁽³⁾, joiden tavoitteena on edistää resurssitehokkuutta tietyillä erityisaloilla. Komission nyt esittämä ”etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa” kokoaa yhteen kaikki nämä toimet. Siinä esitetään visio talouden muutoksesta, joka on määrä saada aikaan vuoteen 2050 mennessä. Eräät välitavoitteet on määrä toteuttaa jo vuoteen 2020 mennessä. Etenemissuunnitelmassa yksilöidään myös aloja, joilla komissiolta ja jäsenvaltioilta edellytetään lisätoimia, jotta tavoitteet olisi mahdollista saavuttaa.

3. Yleistä

3.1 ETSK on komission kanssa samaa mieltä siitä, että on ratkaisevan tärkeää, että Eurooppa ja maailma pystyvät tehostamaan resurssien käyttöä. Resurssitehokkuuden parantaminen on tärkeää, jotta pystyttäisiin sovittamaan yhteen yhtäältä jatkuvan taloudellisen kasvun vaatimus ja toisaalta tarve tunnustaa maailman monien luonnonvarojen rajallinen luonne sekä rajat, joita planeettamme sietokyky asettaa tuotannon ja kulutuksen jatkuvalla kasvulle. Se on ratkaisevan tärkeää myös siksi, jotta voitaisiin rajoittaa kasvihuonekaasu- ja muiden saastepäästöjen kasvua, suojella bioottisia resursseja ja turvata ekosysteemien tuottama yleinen hyöty. Resurssitehokkuuden edistämisen tulisi olla keskeisenä tekijänä maailman taloushallinnossa ja maailman merkittävimpien yritysten johtamisessa.

3.2 Kaikentyyppisillä liikeyrityksillä on aina ollut suora kannustin toimia tehokkaasti kaikkien resurssien hyödyntämisessä tuotantoprosesseissaan, sillä ne ovat halunneet pitää kustannuksensa alhaisina. Tuotospuolella niillä on kuitenkin aina ollut

myynnin maksimoimiseksi päivittäisenä kannustimena houkutteleva kuluttajansa kuluttamaan mahdollisimman paljon. Resurssitehokkuuden jättämisen normaalien liikekäytänteiden varaan ei siten voi odottaa tuottavan muutosta, jota tarvitaan, jotta selviydyttäisiin paineista, joita aiheuttavat maailman nopeasti kasvava väestö, erityisesti nousevan talouden maissa tapahtuva kulutushalujen nopea kasvu sekä resurssien ehtymisestä ja saastumisesta aiheutuvat paisuvat ongelmat. Tarvitsemme uudenlaista ”kestävää” tai ”vihreää” kasvua, jossa taloudellisen toiminnan ja hyvinvoinnin tai vaurauden kasvu on irrotettu resurssien kulutuksen kasvusta ja joka voidaan tosiasiallisesti saavuttaa alhaisemmalla resurssien kulutuksella.

3.3 Valtiovallan ja koko yhteiskunnan asema on siksi tärkeä, jotta saataisiin käynnistettyä tarvittavan laajuinen ja riittävän nopea muutosprosessi seuraavan sukupolven aikana. Valtiovallan toimia tarvitaan

— varmistamaan ulkoisten tekijöiden asianmukainen sisällyttäminen hintoihin verotuksellisten toimien kautta

— poistamaan epäasianmukaiset tuet

— luomaan resurssitehokkuudelle minimistandardit tietyt aloja varten asianmukaisen lainsäädännön avulla

— asiaa koskevan tutkimus- ja kehitystoiminnan tukemiseen

— kannustamaan investoimista resurssitehokkaisiin prosesseihin ja torjumaan tehostomiin prosesseihin kohdistettavia investointeja

— edistämään resurssitehokkuutta koskevaa valvutuneisuutta tiedotusvälineiden sekä yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen avulla.

3.4 Tarvittavien muutosten laajuus ja tahti vaikuttavat epäilemättä merkittävästi työmarkkinoihin. Yrityksiin, joiden resurssienkäyttö on tehotonta tai jotka tuottavat tuhlailevia tuotteita, kohdistuu paineita ja ne voivat joutua irtisanomaan työvoimaansa. Sen sijaan yritykset, jotka käyttävät resursseja tehokkaasti ja tuottavat tehokkaita tuotteita ja palveluita, menestyvät taloustilanteen elvyttyä ja luovat uusia työpaikkoja. Maat, jotka toimivat tiennäyttäjinä muutosprosessissa, menestyvät parhaiten ja ovat kilpailukykyisimpiä uudessa maailmassa, jossa luonnonvarojen tarjonnassa ilmenee niukkuutta. Ne onnistuvat parhaiten luomaan uusia työpaikkoja tässä uudessa vihreässä taloudessa.

3.5 Jotta varmistettaisiin, että muutosprosessi on reilu ja luotonsiasiallisesti uusia hyviä työpaikkoja ja edistää uusien taitojen syntymistä, voidaan tarvita aktiivisia koulutusohjelmia ja

⁽¹⁾ COM(2011) 571 final.

⁽²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Resurssitehokas Eurooppa – Eurooppa 2020 -strategian lippulaivahanke”, EUVL C 376, 22.12.2011, s. 97–101.

⁽³⁾ COM(2011) 21 final, liite I.

avustettua uudelleentyöllistämistä.⁽⁴⁾ Tämä ja myös muita työ- ja sosiaalialan aspekteja puuttuu etenemissuunnitelmasta ja niitä on kehitettävä edelleen.

3.6 Energiatohokkuuden kohentaminen vaaditussa mittakaavassa on suuri ja kiireellinen haaste kaikissa osissa Eurooppaa, ja kaikilla yhteiskuntaelämän aloilla. Se edellyttää vahvaa poliittista ja yhteiskunnallista sitoutumista kaikilla tasoilla, sekä kunnianhimoisia ja laaja-alaisia ohjelmallisia aloitteita ja toimia sekä EU:lta että yksittäisiltä jäsenvaltioilta ja niiden paikallisviranomaisilta.

3.7 Etenemissuunnitelman tulisi tarjota puitteet Euroopan laajuisen poliittisen alkusysäyksen antamiselle, sekä inspiroivan vision siitä, mitä sen myötä voitaisiin saavuttaa. ETSK kannattaa suunnitelman yleistä lähestymistapaa sekä ehdotettua, vuotta 2050 koskevaa visiota.

3.8 Täytäntöönpano on ratkaisevan tärkeää. Erityiset välitavoitteet, jotka etenemissuunnitelman mukaan on määrä saavuttaa vuoteen 2020 mennessä, ovat hyödyllinen keino, jolla pitkän aikavälin visio pystytään muuntamaan konkreettisemmiksi lyhyemmän aikavälin tavoitteiksi, joita on ryhdyttävä toteuttamaan välittömästi. On kuitenkin tehtävä vielä paljon, jotta talouspolitiikassa, teollisuusstrategioissa ja investointivirroissa pystytään saamaan aikaan muutos, jota etenemissuunnitelman toteuttaminen edellyttää. Komissio on määrittänyt muutoksen kohti resurssitehokkuutta ratkaisevan tärkeäksi kysymykseksi, ja ympäristöasioiden ministerineuvosto on antanut näkemykselle jossain määrin tukea (19. joulukuuta 2011 kokoontuneen ympäristöasioiden neuvoston päätelmät). Muutoksen toteuttaminen edellyttää kuitenkin koko komission ja kaikkien jäsenvaltioiden hallitusten täysimittaista sitoutumista. Resurssitehokkuuden edistäminen on asetettava paljon tärkeämmälle sijalle hallitusten päämiesten ja neuvoston kaikkien kokoonpanojen asialistalla. Sekä kokonaisvisiota että sen saavuttamiseksi tarvittavia askeleita on tuettava jatkuvasti ja aktiivisesti kaikilla sektoreilla, ja eri välitavoitteiden saavuttamiseksi on ponnisteltava päättäväisesti.

3.9 Resurssitehokkuuden välttämättömyys on teroitettava myös paljon laajemmin mieleen yritysmaailmassa sekä kaiken tyyppisten kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, suuren yleisön ja kuluttajien parissa. Sitä on tuettava aktiivisesti kaikin käytettävissä olevin keinoin, mukaan lukien vuoropuhelurakenteiden perustaminen muutoksen tukemiseksi.⁽⁵⁾

3.10 Etenemissuunnitelman onnistuminen riippuu siitä, pystytäänkö sen avulla herättämään lisää poliittisista päättäväisyyttä ja sitoutumista resurssitehokkuuden parantamiseksi. Sen avulla on pystyttävä aidosti muuttamaan taloudenhoidon ydintä. Keskitetysti koordinoitua seurantajärjestelmää tarvitaan etenemissuunnitelmassa yksilöityjen eri aloitteiden käynnissä pitämiseksi

ja niissä kohdattujen mahdollisten ongelmien voittamiseksi sekä perustelluissa tapauksissa lisätoimien käynnistämiseksi, mikäli edistymisessä tavoitteiden saavuttamiseksi jätetään suunnitellusta jälkeä.

4. Jäsenvaltiotason täytäntöönpano

4.1 Monissa Euroopan maissa on päästy hyvään alkuun pyrittäessä eroon liiallisesta riippuvuudesta fossiilisten polttoainien rajallisista varannoista; on kehitetty uusiutuvia energialähteitä, vähennetty jätteen tuotantoa, edistetty tehokkaampia rakennuksia ja ajoneuvoja jne. Edistys on kuitenkin ollut epävakaa, ja investoinnit ovat tällä hetkellä vaarassa hidastua eräissä maissa juuri ratkaisevalla hetkellä muutokseen tarvittavien kannustimien ennen aikaisen poistamisen vuoksi. ETSK suosittelee, että kerätään järjestelmällisesti hyviä käytänteitä ja esimerkkejä tähänastisista toimista ja välitetään niitä eteenpäin, jotta ne valtiot ja sektorit, joilla vaikutusta ei vielä ole nähty, voisivat edistyä toivotulla tavalla. Johdonmukaisuus ja määrätietoisuus ovat ratkaisevan tärkeitä.

4.2 Jäsenvaltioiden on juurrutettava pyrkimys resurssitehokkuuteen omiin kansallisiin talousstrategioihinsa ja -ohjelmiinsa ja edistettävä sitä kaikilla talouselämän aloilla. ETSK katsoo, että jokaiseen jäsenvaltioon on luotava korkean tason poliittinen ohjaus- ja koordinoitijärjestelmä varmistamaan, että edistystä tapahtuu nopeammin, vakaammin ja johdonmukaisemmin kuin tällä hetkellä.

4.3 Resurssitehokkuuden parantamiskampanjan onnistuminen riippuu lopulta yhtä paljon kansalaisten pyrkimysten ja kulutuskysynnän muuttumisesta kuin tuotantomallien muutoksesta.

4.4 Jäsenvaltioiden on aloitettava tiivis vuoropuhelu mielipidevaikuttajien ja median kanssa siitä, kuinka resurssitehokkuuden välttämättömyyttä voitaisiin parhaiten tehdä tunnetuksi niin, että ihmisten mieltymykset ja valinnat muuttuisivat ajan myötä suosimaan entistä resurssitehokkaampia tavaroita ja palveluja ja vastustamaan tarpeettomasti resursseja kuluttavia ja epätaloudellisia tuotteita.

4.5 Resurssitehokkuuden tulisi olla tärkeä tavoite sekä alue- ja paikallistasolla että valtakunnallisesti. Jäsenvaltioiden on yhdessä alue- ja paikallishallintonsa kanssa mietittävä, kuinka tavoitetta pystytään parhaiten edistämään.

4.6 Muutos vaatii kaikkien valtioiden käytössä olevien toimintavälineiden käyttöä. Veropolitiikkaa on muotoiltava uudelleen niin, että tehostomasta energian ja muiden resurssien käytöstä rangaistaan ja tehokkaammasta käytöstä palkitaan. Hii- lipohjaisten polttoaineiden ja muiden luonnonvarojen verotuksen tiukentamiseen tähtäävät neutraalit verouudistukset sekä työllisyyden edistäminen ja sosiaaliturvan parantaminen ovat

⁽⁴⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Ympäristöystävällisten ja kestävien työpaikkojen edistäminen EU:n ilmastomuutos- ja energiapaketin yhteydessä", EUVL C 44, 11.2.2011, s. 110–117.

⁽⁵⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Kestävän talouden rakentaminen kulutusmalliemme muutoksen avulla", EUVL C 44, 11.2.2011, s. 57–61.

keskeisen tärkeitä pyrittäessä siirtymään vähähiiliseen ja resurssitehokkaaseen talouteen⁽⁶⁾ sekä luomaan lisää työpaikkoja⁽⁷⁾. Vääristävät tuet, jotka kannustavat tehottomaan energian käyttöön ja muiden resurssien väärinkäyttöön tai mahdollistavat sen, on poistettava asteittain – tavoite, joka usein mainitaan, mutta jota ei edelleenkään määrätietoisesti ole ryhdytty toteuttamaan. Tiukkoja lainsäädännöllisiä vaatimuksia tarvitaan tehostamaan resurssien käyttöä avainsektoreilla, kuten rakennus- ja kuljetusalalla sekä maataloudessa. Tarvitaan myös tiukkaa jätteidenkäyttelypolitiikkaa, jotta voidaan edelleen pyrkiä minimoimaan jätteiden syntymistä sekä edistää käytöstä poistetun materiaalin uudelleenkäyttöä tai kierrätystä. Kolutusta, julkisia valistuskampanjoita, taitojen kehittämistä ja innovaatiota tarvitaan, jotta viesti saadaan perille kaikkialla yhteiskunnassa. Toteutukseen vaaditaan jäsenvaltioiden ja EU:n laaja-alaista yhteistyötä.

4.7 Jäsenvaltioiden tulisi julkisesti sitoutua raportoimaan avoimesti ja säännöllisesti resurssitehokkuuden alalla tapahtuvasta edistymisestä sekä siitä, kuinka politiikalla sekä julkisin ja yksityisin investoinnein tuetaan muutosta. Komissio voisi auttaa analysoimalla eri jäsenvaltioissa käyttöön otettuja menetelmiä resurssitehokkuuden parantamiseksi ja kannustaa parhaiden toimintatapojen laajempaan ja johdonmukaisempaan käyttöön.

5. Täytäntöönpano Euroopan tasolla

5.1 EU:lla on ratkaisevan tärkeä rooli sekä jäsenvaltiotason toimien kannustajana ja tukijana että sellaisten Euroopan tason aloitteiden edistäjänä, jotka tukevat siirtymistä resurssitehokkuuteen. ETSK tukee kaikkia etenemissuunnitelmassa esitettyjä toimintalinjoja ja aloitteita ja esittää kommentteja seuraaviin kysymyksiin:

- mittaaminen ja indikaattorit
- integrointi 2020-strategiaan ja EU-ohjausjaksoa koskevaan prosessiin
- Kestävää kehitystä koskeva EU:n strategia ja seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma
- etenemissuunnitelman 20 erityisaloitetta ja kolme avainsektoria
- EU:n tukiohjelmat ja julkiset hankinnat
- kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten osallistuminen.

5.2 Mittaaminen, indikaattorit, tavoitteet ja välitavoitteet

Prosessissa on yksilöitävä resurssitehokkuuden eri aspekteissa tapahtuvan edistyksen erityisindikaattorit ja varmistettava, että näistä indikaattoreista on saatavilla luotettavaa, johdonmukaista

ja oikea-aikaista tietoa. ETSK:n mielestä seurannassa tulisi korostaa myös edistymistä seuraavien seikkojen suhteen:

- tärkeimmät poliittiset elementit, joita tarvitaan resurssitehokkuuden edistämiseen (verotukselliset toimet, lainsäädännölliset toimet jne.)
- missä määrin julkisia ja yksityisiä investointeja tasapainotetaan uudelleen niin, että tuetaan resurssitehokasta tuotantoa ja kulutusta ja jarrutetaan tehottomia ja tuhlailevia prosesseja
- missä määrin työllisyyttä suunnataan uudelleen resurssitehokkaita tuotteita ja palveluita tuottaviin resurssitehokkaisiin työpaikkoihin ja edistetään ammatillista koulusta ja muita toimia tämän muutoksen tukemiseksi.

5.3 ETSK kannattaa ehdotetun uuden pääindikaattorin ”luonnonvarojen tuottavuus” käyttöönottoa. Sillä mitataan edistymistä taloudellisen hyvinvoinnin irrottamisessa luonnonvarojen kulutuksesta. Komitea ehdottaa, että samanarvoiseen ensisijaiseen asemaan asetettaisiin myös alustavien indikaattorien kehittäminen mittaamaan luonnon arvoja ja sosiaalista pääomaa sekä luonnonvarojen saatavuutta ja tilaa.

5.4 ETSK katsoo, että ympäristön kannalta haitallisia tukia, luonnon monimuotoisuutta sekä kolmea tärkeintä sektoria eli ravintoa, rakennuksia ja liikkuvuutta koskevia välitavoitteita ei vielä ole luonnehdittu asianmukaisesti, ja niitä on kehitettävä edelleen. Indikaattorien kehittäminen on asetettava tärkeämpään asemaan ja siihen on varattava asianmukaiset resurssit, jotta mahdollistetaan nopeampi kehitys.

5.5 Erityisesti on mitattava paremmin jäsenvaltioiden talouksien suorituskykyä tavalla, joka osoittaa, miten resurssitehokkuuden parantaminen taloudessa merkitsee kyseisen yhteiskunnan yleisen hyvinvoinnin ja maailman kestokyvyn todellista parantumista. Komitea katsoo, että bkt:ta parempien vaihtoehtojen jo pitkään jatkunut tutkimustyö on saatettava ratkaisuvaiheeseen ja sen tulokset pantava täytäntöön, jotta yleistä edistymistä siirtymisessä kohti entistä parempaa resurssitehokkuutta sekä siihen liittyviä hyvinvoinnin ja kestävyysnäkökohtien parannuksia voidaan kunnolla tarkistaa.⁽⁸⁾

5.6 Integrointi 2020-strategiaan ja EU-ohjausjaksoa koskevaan prosessiin

Kun otetaan huomioon resurssitehokkuutta koskevan aloitteen perustavan tärkeä luonne ja jotta varmistetaan, että resurssitehokkuudelle varataan jatkossakin korkea poliittinen profiili, aloitetta on tuettava Euroopan tasolla tehokkaan, keskitetysti koordinoidun ja asianmukaisilla resursseilla varustetun hallinnointirakenteen avulla. Hallinnointirakenteen tulee toimia avoimesti ja läpinäkyvästi ja sidosryhmien on osallistuttava sen toimintaan mahdollisimman täysipainoisesti.

⁽⁶⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Etenemissuunnitelma – siirtyminen kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen vuonna 2050”, ks. kohta 3.15 f, EUVL C 376, 22.12.2011, s. 102–110.

⁽⁷⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Rio+20: kohti vihreää taloutta ja parempaa hallintoa”, ks. kohta 4.15, EUVL C 376, 22.12.2011, s. 110–116.

⁽⁸⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”BKT:tä enemmän – kestävän kehityksen mittaaminen”, EUVL C 100, 30.4.2009, s. 53 sekä komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – BKT ja muut indikaattorit: edistyksen mittaaminen muuttuvassa maailmassa”, EUVL C 18, 19.1.2011, s. 64.

5.7 ETSK kannattaa tavoitetta käyttää EU-ohjausjaksoa koskevaa prosessia sen varmistamiseen, että resurssitehokkuus saa paikkansa Eurooppa-neuvoston talouspoliittisen päätöksenteon keskiössä ja korkeimman tason vuoropuhelussa jäsenvaltioiden kanssa. Komitea katsoo, että raportoinnin on perustuttava tarkoihin ja tarkoin määriteltyihin valvontavaatimuksiin, jotka mahdollistavat täsmällisen ja ajanmukaisen kuvan saamisen resurssitehokkuuden edistymisestä. Mikäli tietyissä kysymyksissä ei tapahdu riittävää edistystä, ongelma on tunnistettava nopeasti ja ryhdyttävä korjaaviin toimiin.

5.8 Komitea ei pidä hyvänä sitä, että ohjelmamaat on ilmeisesti toistaiseksi jätetty pois EU-ohjausjakson raportointiprosessista. Vaikka komitea myöntää, että ohjelmamailla on tällä hetkellä erityisiä taloudellisen sopeutumisen ongelmia, se katsoo, että ne voisivat erityisesti hyötyä resurssitehokkuuden integroinnista omiin elvytysohjelmiinsa, ja että ne tulisi alusta alkaen ottaa täysimittaisesti mukaan ohjausjaksoa koskevan prosessin tähän osioon.

5.9 Jotta prosessi saisi enemmän julkisuutta ja poliittista vetovoimaa, ETSK suosittaa, että ohjausjakson tarkasteluprosessin pohjana olevista kansallisista raporteista tulisi järjestää julkinen konsultointi ja keskustelu kaikenlaisten sidosryhmien kanssa kussakin maassa, ja että vertaiskeskustelu kustakin kansallisesta raportista tulisi myös avata osallistumiselle ja keskustelulle. ETSK voisi itse olla hyödyllinen foorumi säännöllisen keskustelun käymiseen Euroopan tason sidosryhmien kanssa muutoksen edistymisestä ja sen käynnissä ja suunnassa pitämiseksi tarvittavista toimista.

5.10 ETSK pitää tärkeänä, ettei komissio tukeudu yksinomaan ohjausjaksoa koskevaan prosessiin edistääkseen resurssitehokkuuden tosiasiallista täytäntöönpanoa. On tärkeää, että myös muilla asiaan liittyvillä ohjelmilla ja strategioilla on oma osansa.

5.11 *Kestävää kehitystä koskeva EU:n strategia ja seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma*

Komissio pitää oikeutetusti resurssitehokkuutta koskevaa strategiaa ja 2020-strategiaa tärkeinä kestävän kehityksen edistämisen kannalta. Resurssitehokkuus ei sisällä kestävyden kaikkia osatekijöitä ja on tärkeää, ettei siihen keskittyminen johda kestävän kehityksen muiden aspektien laiminlyömiseen. Riossa tänä vuonna pidettävää Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen konferenssia tulisi käyttää hyväksi, jotta muutos kohti resurssitehokkuutta saadaan keskeiseen asemaan maailmanlaajuisissa pyrkimyksissä kohti entistä vihreämpää taloutta, kattavan kestävän kehityksen puitteissa. ETSK:n mielestä EU:n omaa yleistä kestävän kehityksen strategiaa tulisi sitten tarkistaa ja elvyttää osana Rion huippukokouksen jatkotoimia, ja siihen tulisi sisällyttää kestävä kehitys ja resurssitehokkuutta koskeva kansallinen raportointi koko alalla tapahtuvan kehityksen seuraamiseksi.

5.12 Komissio on ilmoittanut aikeestaan luoda seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma EU:lle tänä vuonna, ja neuvosto on pyytänyt komissiota varmistamaan, että uusi ohjelma

suunnitellaan niin, että ympäristöpolitiikka ja siihen liittyvät suunnitelmat sekä etenemissuunnitelman resurssitehokkuutta koskevat tavoitteet täydentävät toisiaan. Ihaltava tavoite – mutta on vielä tehtävä työtä, jotta sille voitaisiin antaa merkityksellinen sisältö.

5.13 *20 erityisaloitetta ja kolme avainsektoria*

ETSK on aktiivisesti sitoutunut kommentoimaan useimpia strategiasuunnitelmista 20 eri aloitteesta ja tukee vahvasti etenemissuunnitelmassa ehdotettua pyrkimystä pitää ne kaikki liikkeellä rinnakkain, jotta resurssitehokkuuden haasteeseen pystyttäisiin vaikuttamaan mahdollisimman paljon. Niitä tulee tarkastella säännöllisesti yksittäin ja kokonaisuutena, jotta varmistetaan, että niillä yhdessä on tavoiteltu kumulatiivinen vaikutus.

5.14 ETSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että komission yksilöimät kolme avainsektoria (ravinto, rakennukset ja liikkuvuus) ovat erityisen tärkeitä resurssitehokkuuden edistämisen kannalta. Komitea katsoo, että veden ja maan käyttöä tulee myös pitää ratkaisevan tärkeinä sektoreina. Tulee olemaan tärkeää, että resurssitehokkuuden yleisen edistymisen seurannasta vastaavat yksiköt keskittyvät säännöllisesti kaikkiin näihin sektoreihin, jotta varmistetaan, että ne todellakin antavat oman panoksensa muutoksessa kohti luonnonvarojen tehokasta käyttöä.

5.15 *EU:n varainkäyttöohjelmat ja julkiset hankinnat*

Rakennerahastoissa ja EU:n muissa varainkäyttöohjelmissa ei tähän saakka aina ole otettu riittävästi huomioon resurssitehokkuuden edistämisen tavoitetta. Aina, kun näitä ohjelmia tarkastellaan uudelleen, on tärkeää käyttää hyödyksi mahdollisuus sisällyttää resurssitehokkuus entistä tiiviimmin niiden prioriteetteihin ja kriteereihin. ETSK on iloinen pannessaan merkille, että komission tuoreissa budjettiehdotuksissa resurssitehokkuus ja muut 2020-strategian tavoitteet on asetettu entistä tärkeämpään asemaan. On tärkeää varmistaa, että tämä ehdotus säilytetään yksityiskohtaisissa budjettineuvotteluissa.

5.16 Erityisesti on tarpeen painottaa entistä enemmän väärästä tukiin puuttumista ja toimia aloitteellisesti niiden poistamiseksi. On myös varmistettava rahoitus ja innovointi luonnonvarojen arvottamiseen perustuvilla aloilla ja kehitettävä verotuksellisia toimia, joilla ulkoiset kustannukset saadaan sisällytettyä hintoihin ja pystytään määrittämään yhteiskunnalle koituvat todelliset kustannukset. Erityistoimet sisältyvät moniin 20 aloitteesta ja ne ovat tärkeitä myös koheesiopolitiikan ja monien muiden keskeisten toimintapolitiikan kehittämislukojen kannalta.

5.17 Samalla tavoin julkiset hankintaohjelmat voivat sekä Euroopan että jäsenvaltioiden tasolla olla erittäin tehokas väline resurssitehokkuuden edistämiseksi edellyttämällä vaativien normien täyttämistä kaikilta niiden piiriin kuuluvilta tuotteilta ja

palveluilta. Näin tätä prioriteettia aletaan noudattaa myös edempänä toimitusketjussa. Komission tulisi elvyttää toimintapoliittisia aloitteita tällä alalla, niin että resurssitehokkuuden vaatimuksesta tehtäisiin ratkaisevan tärkeä elementti kaikissa julkisten hankintojen yksityiskohtaisissa eritelmissä.

5.18 *Sidosryhmien, kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten osallistuminen*

Etenemissuunnitelmassa ehdotettu muutos kohti resurssitehokkuuden parantamista on ratkaisevan tärkeä maailmalle ja Euroopalle. Tavoitteeseen ei voida päästä pelkästään teknisin keinoin. Yhteiskunnan kaikilta osilta tarvitaan perustavanlaatuisia ymmärrystä ja hyväksyntää muutoksen tarpeelle, ja sen toteuttamiseen vaaditaan yhteistä ponnistelua.

5.19 Komitea korostaa olevan tärkeää edistää kuluttajien keskuudessa tietoisuutta resurssitehokkuuden merkityksestä. Komitea kehottaa komissiota pohtimaan tarkemmin, kuinka vuodelta 2008 peräisin olevan ”kestävän kulutuksen ja tuotannon ja kestävän teollisuuspolitiikan toimintaohjelman”⁽⁹⁾ kaltaisten aloitteiden seuranta voitaisiin parhaiten yhdistää resurssitehokkuuteen liittyviin uusiin toimiin. Erityisesti tulisi pohtia sitä, kuinka työtä kuluttajien tietoisuuden parantamiseksi kestävyysnäkökohdista ja resurssitehokkuudesta voitaisiin viedä eteenpäin Euroopan tasolla entistä kunnianhimoisemmin.

5.20 ETSK aikoo täysimittaisesti tehdä oman osuutensa saadakseen sidosryhmät liittymään pyrkimykseen parantaa resurssitehokkuutta. Komitea valvoo edistymistä tässä tärkeässä kysymyksessä ja tekee tässä mielellään yhteistyötä muiden toimielinten kanssa.

Bryssel 28. maaliskuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ COM(2008) 397 final.